УКРАЇНСЬКИЙ БОТАНІЧНИЙ ЖУРНАЛ

Хроніка

ДРУГИЙ СЕМІНАР МОЛОДИХ ЛІХЕНОЛОГІВ УГОРЩИНИ

(12–15 листопада 2015 року, м. Будапешт)

2nd Young Lichenologists' Workshop in Hungary (12–15 November 2015, Budapest)

За люб'язним запрошенням організаторів ми взяли участь у Другому семінарі молодих ліхенологів Угорщини. Його офіційне відкриття відбулося 12 листопада в приміщенні бібліотеки Дунайського науково-дослідного інституту, що є складовою частиною Центру екологічних досліджень Угорської академії наук. З вітальною промовою до учасників семінару звернулася д-р Едіт Фаркаш, старший науковий співробітник Інституту екології та ботаніки Центру екологічних досліджень (м. Вацратот, Угорщина). Вона наголосила, що цим форумом організатори мріють започаткувати традицію проведення таких семінарів для угорських молодих ліхенологів (перший відбувся 17–20 квітня 2009 р. у м. Вацратот на базі Інституту екології та ботаніки).

З доповіддю «Екологічні чинники епіфітних бріо- та ліхенологічних комплексів в угорських змішаних лісах» виступив директор Інституту екології та ботаніки проф. Петер Оедер. Він коротко охарактеризував структуру та основні наукові напрямки розробок кожної дослідницької групи. Серед останніх вражає велика кількість наукових відділів екології (екології лісових систем, великомасштабної екології рослинності, функціональної екології рослин тощо). Доповідь викликала жваве обговорення учасників семінару.

Наприкінці першого дня роботи семінару були продемонстровані фотографії окремих видів лишайників і їхніх локалітетів із Норвегії, Західних Карпат тощо.

13 листопада відбулися чотири секційних засідання з усними доповідями, а також окреме – з обговорення постерних презентацій. На першому засіданні, під головуванням Н. Варги (Інститут екології та ботаніки, м. Вацратот, Угорщина), із запрошеною доповіддю «Таксономічні та флористичні напрямки вивчення лишайників і ліхенофільних грибів» виступив С.Я. Кондратюк (Інститут ботаніки імені М.Г. Холодного НАН України, м. Київ). Серед низки новоописаних лишайників і ліхенофільних грибів автор продемонстрував і таксони, описані на честь українських і зарубіжних ліхенологів (наприклад, *Oxneria, Lazarenkoella, Olegblumia, Lichenochora makareviczae, Opegrapha romsae, Josefpoeltia, Ivanpisutia* тощо). Були представлені також доповіді Е. Фаркаш «Огляд досліджень вторинних метаболітів лишайників» та Р. Енгеля «Біологічно активні речовини з лишайників і квіткових рослин» (обидва доповідачі з Інституту екології та ботаніки, м. Вацратот, Угорщина).

Під час екскурсії в околицях м. Будапешта

На другому секційному засіданні, під головуванням З. Ксінталана (Інститут ботаніки та екофізіології, м. Гьодолло, Угорщина), учасники семінару

© С.Я. КОНДРАТЮК, 2016

У гербарії м. Вацратота (д-р Е. Фаркаш)

заслухали доповіді «Вивчення ліхенофільного гриба *Xanthoriicola physciae* та інших близьких видів у різних екотопах» (Н. Варга, Інститут екології та ботаніки, м. Вацратот, Угорщина); «Адаптація лишайників до екстремальних умов навколишнього середовища, зокрема вплив високих рівнів освітлення та теплового стресу» (З. Лауфер, Інститут ботаніки та екофізіології, м. Гьодолло, Угорщина); «Вплив сезонних і мікрокліматичних умов на фотосинтетичну активність деяких наземних лишайників» (К. Вереш, Інститут ботаніки та екофізіології, м. Гьодолло, Угорщина).

Третє секційне засідання відбулося під головуванням С.Я. Кондратюка. Була виголошена дуже цікава доповідь – «*Xanthoparmelia mougeotii* – нещодавно відкритий представник ліхенофлори Угорщини» (Г. Матуш, кафедра ботаніки, Університет м. Дебрецена, Угорщина). Автор проаналізував особливості поширення цього виду в Європі, умови його зростання в Угорщині, зробив екскурс щодо життя та діяльності французького дослідника Муже, на честь якого описано даний вид лишайника, а також рід водоростей і низку таксонів квіткових рослин. Окрім того, були представлені доповіді «Деякі рідкісні, загрожувані та охоронювані види лишайників височини Балатон, Угорщина» (М. Сінігла, музей м. Баконі, Угорський історико-краєзнавчий музей, м. Зірк) та «Епіфітні лишайники локалітетів бореальних лісів після суцільної вирубки: значення «насіннєвих» дерев і пнів як лишайникових оселищ» (А. Хамалаінен, Школа лісівничих наук Університету східної Фінляндії, м. Йоенсуу).

Під головуванням Е. Фаркаш на четвертому секційному засіданні учасники форуму заслухали доповіді «Прісноводні лишайники струмків польських Західних Карпат» (Н. Матура, Інститут ботаніки імені В. Шафера Польської академії наук, м. Краків) та «Що може розповісти генетичне різноманіття лишайника *Solenopsora candicans* про його походження в Паннонії» (З. Фацковічова, Інститут ботаніки Словацької академії наук, м. Братислава).

Засідання відбувалися в доволі невимушеній і доброзичливій атмосфері. Організатори доклали чимало зусиль для гарного оформлення зали і турботливого ставлення до учасників семінару.

Під час обговорення постерних повідомлень (головуюча – Н. Варга) особливо жваву реакцію викликав постер «Використання лишайників як біоіндикаторів якості повітря: від фізіологічних до змін угруповань» (М. Маслач, Інститут прикладної екології, м. Загреб, Хорватія) та низка постерів щодо вивчення лишайникових речовин родів *Cetrelia, Cladonia* (Е. Фаркаш із колегами, Інститут екології та ботаніки, м. Вацратот, Угорщина).

У рамках семінару відбулися два виїзди на природу – до Буда-гори в околицях м. Будапешта та в околиці м. Вацратота. Ми мали можливість збирати зразки лишайників і вивчати екологію лишайників родів *Lecanora, Fulgensia, Xanthoria, Caloplaca, Phaeophyscia, Gyalecta* тощо, а також деяких ліхенофільних грибів. Після польових досліджень на базі Дунайського науково-дослідного інституту були створені умови для визначення зразків лишайників і обговорення їхніх діагностичних ознак. Окрім того, відбулася екскурсія в гербарій і лабораторії Національного ботанічного саду та Інституту екології та ботаніки Центру екологічних досліджень Угорської академії наук (м. Вацратот).

Від імені учасників семінару ми щиро вдячні його організаторам – Е. Фаркаш і Н. Варзі – за ретельне планування, відмінну підготовку та проведення засідань і польових досліджень, за можливість опрацювання зібраних зразків. Висловлюємо вдячність і д-ру Ласло Лекошу за надану можливість працювати в ліхенологічному гербарії Угорського історико-краєзнавчого музею м. Будапешта після завершення семінару.

С.Я. КОНДРАТЮК